

STIKSTOFCLAIM.NL

Aan vaste commissie LVVN van de
Tweede Kamer der Staten Generaal

Stichting Stikstof Claim
Bijlweg 6
8219 PE Lelystad

KVK nummer: 76063283
BTW: NL860494226B01

Email: info@stikstofclaim.nl

IBAN: **NL64 ABNA 08 63 52 59 03**
BIC: ABNANL2A

Datum: 31-03-2026

Onderwerp: Bezwaren tegen bedrijfsgerichte doelsturing en KPI's – aanhoudende zorgen voorafgaand aan het rondetafelgesprek van 2 april 2026 Den Haag.

Geachte commissieleden,

Inleiding

Met deze brief willen wij, namens de ondertekenende zes boerenorganisaties, onze ernstige bezwaren kenbaar maken tegen de voorgenomen invoering van bedrijfsgerichte doelsturing met behulp van KPI's (Kritische Prestatie Indicatoren) in de landbouwsector. Deze brief is mede bedoeld als input voor het rondetafelgesprek Doelsturing op donderdag 2 april 2026.

Het is allereerst zeer opmerkelijk dat de commissie LVVN zich tijdens dit rondetafelgesprek uitsluitend laat voorlichten door voorstanders van doelsturing. Uit de gepubliceerde position papers en de samenstelling van de genodigden blijkt dat er geen enkele kritische stem of onafhankelijke criticus is uitgenodigd. Deze eenzijdige beeldvorming doet afbreuk aan de objectiviteit die van een parlementaire commissie mag worden verwacht en versterkt het risico dat beleidskeuzes worden gemaakt op basis van een gekleurd en incompleet perspectief.

Inhoudelijke bezwaren tegen doelsturing en KPI's op bedrijfsniveau

De overstap van middelsturing naar resultaatsturing via KPI's klinkt aantrekkelijk, maar blijkt in de praktijk uiterst problematisch. Meerdere onafhankelijke onderzoeken en deskundigen wijzen op dezelfde fundamentele knelpunten:

- **Extreme complexiteit en onbetrouwbaarheid van KPI's**
Wageningen University & Research (WUR) concludeert herhaaldelijk dat doelsturing in de landbouw "erg lastig" is. Modellen voor het berekenen van emissies (stikstof, ammoniak, broeikasgassen, nitraatuitspoeling) zijn complex, data-intensief en bevatten grote onzekerheden. Dit geldt zeker voor metingen op bedrijfs- en perceelniveau. De Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM) waarschuwt expliciet voor de beperkte robuustheid van KPI-methodieken, de administratieve lasten, de moeilijkheid van borging en handhaving, en het verhoogde risico op fraude.
- **Vanwege de grote onzekerheden in zowel gebruikte rekenmodellen als de grote natuurlijke variabelen in weer en bodemomstandigheden kan met doelsturing geen resultaatverplichting worden opgelegd maar slechts een inspanningsplicht.**
- **Risico op ineffectiviteit en perverse prikkels**
Zonder heldere politieke keuzes over de toekomst van de landbouw (zoals de omvang van de veestapel of het grondgebied) worden KPI's een "sneaky" instrument waarmee de overheid de verantwoordelijkheid doorschuift naar individuele boeren, terwijl de echte knelpunten niet worden opgelost. Dit kan leiden tot greenwashing, ongewenste neveneffecten (bijvoorbeeld minder gras telen voor CO₂-reductie; dit gaat ten koste van andere doelen) en een nieuwe PAS-achtige crisis, zoals ook juridisch wordt gevreesd.
- **Administratieve overlast en verlies van ondernemersvrijheid**
Boeren worden gedwongen tot micromanagement van hun bedrijfsvoering met honderden data-invoerpunten. Dit verhoogt de regeldruk in plaats van deze te verminderen en ondermijnt het vertrouwen tussen overheid en sector.
- **Nederlandse kop op Europees beleid**
Doelsturing is niet een vereenvoudiging van de verplichting om te voldoen aan EU-regelgeving maar een extra kop bovenop reeds bestaande EU-regelgeving voor boerenbedrijven.
- **Doelsturing sluit niet aan bij de EU-regelgeving en wijkt sterk af van wat de afgelopen 35 jaar door de EU als inzet en beproefde beleidsuitwerking is gezien. Wellicht is iedereen het Minas drama vergeten waarbij de EU spijkerhard oordeelde over volgens Nederlandse zienswijze goede beleidsuitwerking. Nog een keer een soortgelijke invulling van EU beleid aangaan zal in de EU niet in goede aarde vallen en de EU ENVI ambtenaren denken bij voorbaat al aan Nederlandse ezels en de bekende steen.**

- Onrealistische tijdshorizon en gebrek aan duidelijkheid over effectiviteit en juridische zekerheid

In de position paper van Gerard Ros (WUR) – één van de genodigden bij het rondetafelgesprek – wordt expliciet gesteld dat een realistisch tijdspad voor de invoering van normerende vormen van doelsturing in de Nederlandse landbouw ligt rond de 10 tot 15 jaar. Daarnaast is in het geheel niet duidelijk hoe doelsturing Nederland van het stikstofsloot gaat krijgen. Er is ook geen enkele helderheid hoe doelsturing juridische zekerheid gaat verschaffen voor Milieu- en Nbw-omgevingswetvergunningen. Zoals de kaarten er nu liggen, is het politiek gezien Russisch roulette spelen met vergunningen en dus het voortbestaan van boerenbedrijven.

- Groot gevaar van openbaarmaking van milieugegevens
Een groot, en tot nu toe onvoldoende belicht, gevaar van bedrijfsgerichte doelsturing met KPI's is dat de bedrijfsdoelen en de bijbehorende milieu-informatie vallen onder het Verdrag van Aarhus en de Wet open overheid (Woo). Deze gegevens zijn daarom Woo-baar en moeten op verzoek openbaar worden gemaakt. Hugo van Kasteel heeft dit tijdens de technische briefing van de commissie LVVN afgelopen donderdag (26 maart 2026) glashelder gemaakt: zelfs als de data bij een private partij zijn opgeslagen, maar worden gebruikt om overheidsdoelen te bereiken, zijn deze gegevens volgens hem Woo-baar. Dit brengt ernstige risico's met zich mee voor de privacy en de bedrijfsgevoeligheid van individuele boeren. Bedrijfsgegevens die nu nog als vertrouwelijk worden beschouwd, kunnen straks via een Woo-verzoek openbaar worden en potentieel misbruikt worden door derden, met alle gevolgen van dien voor de concurrentiepositie en de persoonlijke levenssfeer van boeren. Doelsturing zet de deur wagenwijd open voor clubs als Mob om via Woo verzoeken individuele (milieu) bedrijfsgegevens in handen te krijgen en daarmee digitale razzia's te ontketenen
- Invoering van doelsturing is onderhevig aan de Mer plicht en dient ter consultatie te worden voorgelegd volgens het Verdrag van Aarhus. Wij hebben nog geen Mer beoordeling gezien en tevens geen appreciatie van DG Envi over het voornemen om doelsturing in Nederland verder te ontwikkelen.
- Wij hebben nog geen concreet stappenplan van de overheid gezien waarin vooraf een ex ante evaluatie is voorzien over de invoering van doelsturing en ook tijdens de technische briefing van uw Kamer afgelopen donderdag 26 maart is er geen helderheid gegeven over aan welke randvoorwaarden doelsturing gaat voldoen. Daarnaast is niet duidelijk welke evaluatiemomenten er zijn om tussentijds te evalueren over de effectiviteit van doelsturing. Als blijkt dat doelsturing zoals vooraf is te zien niet gaat werken hoe komen we dan terug uit de doelsturingsfuik?

Wij begrijpen heel goed dat adviesbureaus en aandeelhouders/eigenaren van adviesbureaus positief zijn over de invoering van doelsturing. Hun belang is declarabele uren bij boeren realiseren en zwaar gesubsidieerde voorlichtingsbijeenkomsten beleggen. De anderhalf miljard op de LVVN-begroting (staatsruif) is uitermate aantrekkelijk voor de reeds nu al miljoenen aan subsidies ontvangende adviesbureaus en landbouworganisaties die gedwee in het overheidsspoor lopen.

Onze bezwaren tegen doelsturing worden breed gedeeld.

Zo schreef stikstof beleid/modellen kenner ir. Wouter de Heij (@deheij) recentelijk (27 maart 2026): "Op basis van een technologische en wetenschappelijke opinie, maar zeker ook een politieke overweging, kan ik verzekeren dat ik moeite heb boeren-KPI's als (harde) normen ingezet kunnen

worden. Boeren-KPI's zijn voor de individuele ondernemers. Een overheid in welke vorm dan ook, moet niet op die stoel gaan zitten." Hij pleit in plaats daarvan voor gebiedsdoelen en waarschuwt voor een drama door gebrek aan kennis bij LVVN. Deze kritiek is geen stemmingmakerij, maar een nuchtere vaststelling op basis van wetenschappelijke rapporten (WUR, CDM) en praktijkervaring. Bedrijfsgerichte KPI-sturing lost de kernproblemen (stikstof, waterkwaliteit, klimaat) niet op en creëert nieuwe: juridische onzekerheid, hoge uitvoeringskosten, verlies van draagvlak bij boeren, ongekende openbaarmaking van gevoelige bedrijfs- en milieugegevens én een onrealistische tijdshorizon van 10-15 jaar zonder duidelijk pad naar stikstofontsluiting of vergunning zekerheid.

Conclusie en oproep

Wij verzoeken de commissie LVVN dringend om:

1. Bij het rondetafelgesprek en het aansluitende commissiedebat Doelsturing (9 april 2026) alsnog kritische en onafhankelijke deskundigen uit te nodigen, zodat een evenwichtig beeld ontstaat.
2. De bezwaren over complexiteit, robuustheid, administratieve lasten, de vergaande openbaarmaking van milieugegevens, de onrealistische tijdshorizon van 10-15 jaar en het ontbreken van juridische zekerheid serieus mee te wegen en niet over te gaan tot grootschalige invoering van bedrijfs-KPI's zonder gedegen haalbaarheidstoets en pilotresultaten.
3. Te kiezen voor een realistischer alternatief, zoals een gebiedsgerichte aanpak met een stimulerende vorm van doelsturing in plaats van een nieuwe laag micromanagement.

Alleen met een open, kritische en evenwichtige discussie kan er beleid ontstaan dat daadwerkelijk bijdraagt aan een toekomstbestendige landbouw zonder onnodige regeldruk, frustratie bij de boeren en aantasting van hun privacy.

Wij zijn gaarne bereid onze bezwaren nader toe te lichten of aanvullende informatie te verstrekken.

Met vriendelijke groet, namens de zes boerenorganisaties,

Nederlandse Vakbond Pluimveehouders, Ewout Klok voorzitter
Nederlandse Melkveehouders Vakbond, Harmen Endendijk voorzitter
Dutch Dairyman Board, Sieta van Keimpema voorzitter
Farmers Defence Force, Mark van den Oever voorzitter
Agractie Nederland, Erik Luiten voorzitter
Stichting Stikstofclaim, Jan Cees Vogelaar voorzitter